

VZŤAH LEKÁR – PACIENT Z POHL'ADU PRÁVNÝCH ÚKONOV

Branislav FÁBRY

Univerzita Komenského v BA, Právnická fakulta

PRÁVNÝ ÚKON

34 OZ: „Právny úkon je prejav vôle smerujúci najmä k vzniku, zmene alebo zániku tých práv alebo povinností, ktoré právne predpisy s takýmto prejavom spájajú“

- medicínsky úkon je aj právnym úkonom
- informovaný súhlas spĺňa def. znaky PÚ
- náležitosti právneho úkonu podľa OZ
- význam 6 a nasl. zákona o ZS

NÁLEŽITOSTI PŮ

- Náležitosti subjektu - Náležitosti objektu

- Náležitosti prejavu - Náležitosti vôle

PREJAV VÔLE

- Prejav ako vonkajšia **manifestácia** vôle
- Vôľu možno **prejaviť akýmkoľvek** spôsobom, ktorý umožňuje spoznanie jej obsahu (okrem výnimiek)

- PÚ možno uskutočniť:
 - výslovne (ústne, pís.)
 - nevýslovne (konklud.)

- problémom sú často tzv. konkludentné prejavy

ZROZUMITEĽNOSŤ, URČITOSŤ PREJAVU

- **Nezrozumiteľnosť** prejavu:
 - nemožno zistiť, čo sa vyjadruje
 - absolútna (plačúci pacient)
 - relatívna (prejav v rodnom jaz.)
- **Neurčitost'** prejavu:
 - výrazová stránka je jasná, ale nejasné, čo sa malo vyjadriť (nejasne formulovaný súhlas)
 - ak obsah veľmi neurčitý (napr. výrok: „Som v rukách božích.“)

FORMA PREJAVU

- Forma prejavu je významná v ustanovených prípadoch
- Najmä v 6 ods. 5 zákona o ZS (**písomnosť**):
 - a) v prípadoch uvedených v 6b, 27 ods. 1, 36 ods. 2, 38 ods. 1 a v 40 ods. 2,
 - b) pred vykonaním invazívnych zákrokov v celkovej anestéze alebo lokálnej anestéze,
 - c) pri zmene diagnostického postupu alebo liečebného postupu, ktorý nebol obsahom predošlého informovaného

NÁLEŽITOSTI VÔLE

- 37 ods. 1 OZ: „*Právny úkon sa musí urobiť slobodne a vážne, určite a zrozumiteľne; inak je neplatný.*“
- Vôľa: psychologická alebo právna kategória?
 - vnútorný psychický vzťah?
- **Náležitosti vôle:**
 - skutočná,
 - slobodná,
 - vážna,
 - bez omylu

VÔĽA a INFORMOVANÝ SÚHLAS

- Človek ako subjekt so slobodnou vôľou (čl. 12 ústavy)
- Situácia núdze a pomoci vo vzťahu pacienta a lekára
- **Potreba informácií:**
 - 6 ods. 1 zákona o ZS: *„Ošetrojúci zdravotnícky pracovník je povinný informovať o účele, povahe, následkoch a rizikách poskytnutia zdravotnej starostlivosti, o možnostiach voľby navrhovaných postupov a rizikách odmietnutia poskytnutia zdravotnej starostlivosti (ďalej len "poskytnúť poučenie"), ak tento zákon neustanovuje inak (6a),“*
- Náležitosti vôle zostávajú zachované aj pri prejave informovaného súhlasu (37 OZ)

SKUTOČNOSŤ VÔLE

- informovaný súhlas: na jeho platnosť **prítomnosť** vôle (problém starých či dementných pacientov)
- vôľa pacienta sa vytvára **postupne** (potreba dlhšieho rozhovoru s lekárom)
- problém **nedostatku** lekárov (veľa pacientov na jedného lekára)
- konflikt práva na poučenie a faktorov **ekonomických** (tlak na bodovanie a kvantitu vybavených pacientov)

SLOBODA VÔLE

- pojem sloboda: ťažko sa definuje
- musí byť prítomná pri tvorbe vôle osoby
- obmedzenie slobody vôle pacienta **zo strany lekára** (lekár hrozí odopretím zdravotnej starostlivosti)
- obmedzenie lekára **zo strany pacienta** (lekár ako nástroj bez vlastnej vôle)
- obmedzenie **zo strany tretích osôb**, napr. rodiny

VÁŽNOSŤ VÔLE

- Nedostatok vážnosti vôle má obvykle podobu:

- a) **simulácia** –

predstieranie PÚ

- b) mentálna výhrada –
ak nechcel vyvolať následky

- c) **disimulácia** –

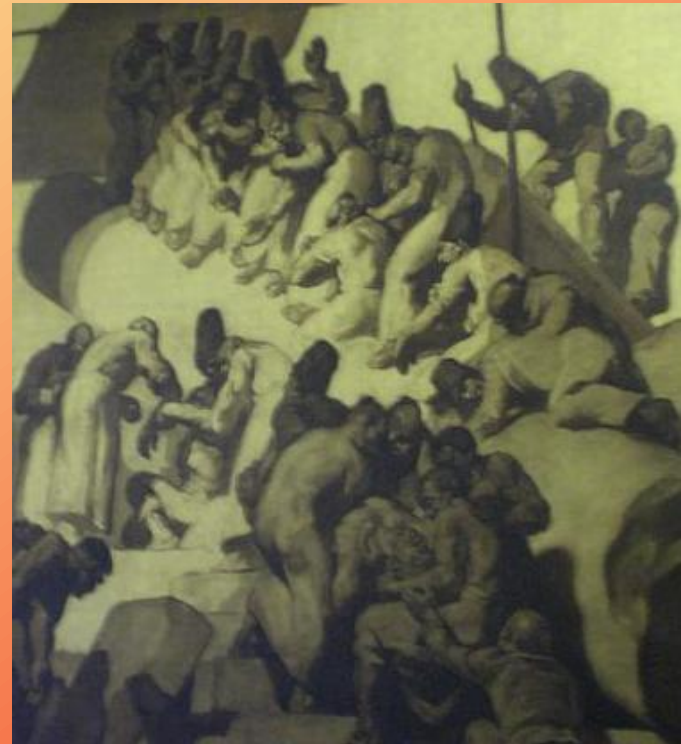
jedným PÚ sa zakrýva iný PÚ

- simulácia najmä pri poučení a informovanom súhlase (**poučenie** chápané ako zdržovanie)
- disimulácia zriedkavejšia (predstiera sa ZS, aby sa uskutočnil napr. vedecký **výskum**)

VÔĽA A PREJAV

- majú byť **v zhode**
- Nezhoda vôle a prejavu:
 - **vedomá** (vážnosť vôle)
 - **nevedomá**
 - omyl v osobe,
 - omyl v objekte,
 - v obsahu pr. vzťahu
- nezhoda, týkajúca sa časti PÚ (autotransfúzie)

NÁLEŽITOSTI SUBJEKTU

- § 6 ods. 6 zákona o ZS: „ Informovaný súhlas dáva, ak tento zákon neustanovuje inak (§ 6a),
 - a) osoba, ktorej sa má zdravotná starostlivosť poskytnúť, alebo
 - b) zákonný zástupca, ak osobou, ktorej sa má zdravotná starostlivosť poskytnúť, je osoba nespôsobilá dať informovaný súhlas; takáto osoba sa podieľa na rozhodovaní v najväčšej miere, ktorú dovoľujú jej schopnosti.
- spôsobilosť na PÚ
- zákonný zástupca
- možnosť obrátiť sa na súd (§ 6 ods. 7 zákona o ZS):
„Ak zákonný zástupca odmietne dať informovaný súhlas, poskytovateľ môže dať návrh na súd, ak je to v záujme osoby nespôsobilej dať informovaný súhlas, ktorej sa má zdravotná starostlivosť poskytnúť...“

NÁLEŽITOSTI OBJEKTU

- **Možnosť** plnenia
 - ak je plnenie, ktoré je predmetom PÚ, nemožné, PÚ je neplatný (37 ods. 2 OZ)
 - nemožnosť plnenia od začiatku
- **Dovolenosť** plnenia – ak obsah či účel plnenia odporuje zákonu alebo ho obchádza
 - treba zohľadniť i **dobré mravy** (39 OZ)
- podrobná regulácia plnení v zdravotníctve

PRÁVNE NÁSLEDKY

- **Neplatnosť PÚ**
 - **absolútna** (neplatnosť zo zákona)
 - nemožno ju napraviť
 - bez ohľadu na návrh

 - **relatívna** (domnienka platnosti)
 - rozhodnutie súdu / uznanie nepl.
- **Odporovateľnosť PÚ**
- **Odstúpenie od zmluvy**

**ĎAKUJEM ZA
POZORNOST!**

